

Biological Sciences Dictionary

**A Dictionary Containing over 80,000
Special and General Terms**

Vol. I

By:

Dr. M. Atri

Professor of Bu-Ali Sina University
Hamadan
2005

QH	عطری، مرتضی، ۱۳۳۰---
۳۰۲/۵	واژه نامه علوم زیستی / تالیف: مرتضی عطری.---
۱۳۸۴/ع۲	انتشارات نوید اسلام، ۱۳۸۴.
۱۳۸۴	ح: ۲ (۲۱۵۰ ص). شابک: ۹۶۴-۷۹۰۷-۴۰-۰۰
	کتابنامه:
	مندرجات: ج. ۱ A-H - ج. ۲ I-Z
	۱. زیست شناسی - واژه نامه ها. الف. عنوان.
	۵۷۴/۰۳

عنوان:	واژه نامه علوم زیستی جلد (۱)
مؤلف:	دکتر مرتضی عطری
ناشر:	مؤسسه چاپ و انتشارات نوید اسلام
لیتوگرافی و چاپ:	مؤسسه چاپ و انتشارات نوید اسلام
تیراژ:	۸۰۰ دوره
تاریخ انتشار:	۱۳۸۴
نوبت چاپ:	اول
قیمت دوره ی دو جلدی:	۱۱۰۰۰۰ ریال
شابک:	۹۶۴-۷۹۰۷-۳۶-۲ (دوره ۲ جلدی. ۹۶۴-۷۹۰۷-۴۰-۰۰)

پیش گفتار

در نخستین سالهای تدریس در دانشگاه، به این باور رسیدم که نه تنها دانشجویان، بلکه برخی از همکاران نیز در استفاده از منابع خارجی و معادل سازی واژه‌ها با مشکلاتی مواجه هستند و واژه نامه‌ای که بتواند پاسخگوی نیاز آنها باشد در دسترس نیست. بنابراین بر آن شدم تا با استفاده از واژه نامه‌های خارجی و فارسی و نیز واژه‌های موجود در کتاب‌ها و سایر منابع تخصصی علوم زیستی در زمینه‌ها و گرایشهای مختلف، واژه نامه‌ای تهیه کنم تا قدمی هر چند ناچیز در رفع این مشکل برداشته باشم و در این راستا تلاش کردم تا حد ممکن، جهت غنی سازی این واژه نامه از واژه نامه‌های متعدد در زمینه‌های مختلف علوم زیستی استفاده نمایم. بر این اساس در سال ۱۳۶۳ با یاری یکی از همکارانم - خانم لیدا قلی زاده - در دانشگاه ارومیه و آقای رازمیک طاطا ووسیان، دانشجوی گروه زیست شناسی دانشگاه ارومیه، کار فیش برداری از منابع را شروع کردیم. در اینجا لازم است از سرکار خانم لیدا قلی زاده که تا سال ۱۳۷۲ همکاری صمیمانه خود را با این جانب ادامه دادند، تشکر و قدردانی ویژه داشته باشم. همچنین از جناب آقای رازمیک طاطا ووسیان که با علاقه و پشتکار و انگیزه‌ای در خور تحسین تا زمان فراغت از تحصیل، همکاری خود را با این جانب ادامه دادند نیز سپاس‌گزاری می‌نمایم.

جمع آوری واژه‌ها از منابع گوناگون و تهیه فیشها تا سال ۱۳۶۷ ادامه یافت. طی این مدت، افراد بسیاری با این جانب همکاری کردند که ذکر نام همه‌ی آنها در اینجا مقدور نیست. اما بر خود واجب می‌دانم از آقایان رمضان کلوندی، یونس نورالهی، حمیدرضا محمدی، حسین رساقامت و کاوری، دانشجویان گروه زیست شناسی دانشگاه ارومیه قدردانی کنم.

در سال ۱۳۶۸ با افزایش تعداد واژه ها و عدم امکان فیش برداری دستی، مصمم شدم تا کار را با استفاده از برنامه رایانه ای ادامه دهم. با یاری آقای مهندس کریم صمیمیان، برنامه رایانه ای تهیه و کار وارد سازی واژه ها با استفاده از رایانه آغاز شد.

در سال ۱۳۷۲ با انتقال به همدان، کار به صورت طرح پیشنهادی به حوزه ی پژوهشی دانشگاه بوعلی سینا ادامه یافت. در این سال آقای مهندس حمید گچکاران برنامه ی رایانه ای جدیدی برای ورود لغات و تصحیح و بازنگری واژه ها، تهیه کردند. این جانب همواره از همکاری صمیمانه و عالمانه ایشان بهره مند بوده ام و قدردانی و تشکر فراوان از ایشان را وظیفه ی خود می دانم. افراد زیادی از سال ۱۳۷۲ تا سال ۱۳۷۶ کار وارد سازی و تصحیح و بازنگری واژه ها را ادامه دادند. لازم است بویژه از خانم حیدری و خانم کاشانی به خاطر زحمات و همکاری ارزشمند آنها تشکر کنم.

از سال ۱۳۷۶ به صورت متناوب و موردی کار جمع آوری و وارد سازی واژه ها ادامه یافت تا این که اوایل سال ۱۳۸۳ به پیشنهاد و اظهار علاقه معاون محترم پژوهش و فناوری دانشگاه بوعلی سینا - جناب آقای دکتر محمدعلی زلفی گل - و مدیر محترم امور پژوهشی دانشگاه بوعلی سینا - جناب آقای دکتر محمدجواد سلیمانی - در خصوص نهایی سازی و چاپ واژه نامه، کار ویراستاری و بازنگری نهایی آن آغاز شد و با همکاری تعدادی از دانشجویان کارشناسی و کارشناسی ارشد به همراه خانم ها زهرا حصار خانی و مریم شیری تا زمستان ۱۳۸۳ ادامه یافت. لازم به ذکر است که به لطف و یاری آقای مهندس قاسم سماواتیان با توجه به حجم بسیار زیاد کارها و لزوم بازنگری کامل و نهایی، برنامه جدید ویراستاری و بازنگری در سال ۱۳۷۸ تهیه گردید و این همکاری تا رسیدن به مرحله ی برنامه نویسی برای چاپ واژه نامه ادامه یافت. همچنین از خانم مهتاب عسگری و آقای سید مهدی شاه گلزاری دانشجویان کارشناسی ارشد گروه زیست شناسی دانشگاه بوعلی سینا نیز سپاسگزارم؛ که اگر پشتکار و انگیزه بالا و همکاری مداوم چندین ماهه و کار

طاقت فرسا و به واقع فداکاری آنها نبود، چه بسا با حجم کاری که پیش رو بود، امکان تصحیح و بازنگری نهایی این واژه نامه به هیچ وجه فراهم نمی شد، همچنین از خانم ها شیری و حصارخانی به خاطر زحمات زیادی که در تصحیح و بازنگری واژه نامه متحمل شدند، کمال تشکر و قدردانی دارم. از خانم سارا سعیدی دانشجوی کارشناسی ارشد گروه زیست شناسی دانشگاه بوعلی سینا به خاطر همکاری ها و طراحی جلد واژه نامه قدر دانی می نمایم. از همه همکارانم در دانشگاه های ارومیه و بوعلی سینا همدان و سایر دانشگاه ها که در نگارش این واژه نامه، مرا از نظریات و پیشنهادهای سازنده خود بهره مند کردند، کمال تشکر و قدر دانی را دارم. از خانم دکتر لیلا هاشمیان که ویراستاری ادبی پیشگفتار و مقدمه این واژه نامه را انجام داده اند نیز بسیار سپاسگزارم.

از رئیس محترم دانشگاه بوعلی سینا - جناب آقای دکتر منصور غلامی - معاون محترم پژوهشی و فناوری - جناب آقای دکتر محمدعلی زلفی گل - مدیر محترم امور پژوهشی - جناب آقای دکتر محمد جواد سلیمانی - تشکر و قدردانی می نمایم. همچنین از آقایان اصغر بیات، مصطفی بهزادی نکو و محمد جواد یدالهی فر، مسئول انتشارات دانشگاه بوعلی سینا و خانم روشنگر امیدیه بسیار سپاسگزارم.

" از همسر، مادرم، فرزندان و عزیزانم: محبتی، الناز و یلدا به خاطر همراهی و شکیبایی شان در طی سالهای تهیه این واژه نامه صمیمانه سپاسگزارم."

دکتر مرتضی عطری

بهار ۱۳۸۴

مقدمه

در این واژه نامه سعی بر آن شده تا با استفاده از منابع مختلف فارسی و خارجی، نه تنها معانی و معادل‌های مختلف و متعدد برای یک واژه آورده شود، بلکه شکل‌های مختلف یک واژه نیز ارائه گردند. بنابراین به عزیزان استفاده کننده از این واژه نامه توصیه می شود در مراجعه به یک واژه، به معانی و معادل واژه های پیشین و پسین که در بالا و یا پایین واژه‌ی مورد نظر آمده است حتماً توجه کنند. زیرا با توجه به حجم بالای واژه‌ها و بهره گیری از واژه نامه ها و منابع متفاوت و متعدد و طولانی شدن تهیه و تنظیم و نگارش این واژه نامه، امکان این که معانی مختلف، همواره برای یک واژه‌ی معین آورده شود، ممکن نشد.

از سوی دیگر برای جلوگیری از افزایش تعداد واژه ها سعی شده است در بسیاری از موارد تا حد امکان واژه هایی که به طور ترکیبی، با فاصله، بدون فاصله و یا با خط ربط در واژه نامه های دیگر آمده است تنها به یک صورت آورده شوند. لازم به ذکر است چون این واژه نامه با در نظر گرفتن مقالات، کتابها و منابع مختلف علوم زیستی گرد آوری شده، تا حد امکان واژه‌های گوناگون عمومی، تخصصی و مشترک علوم زیستی را در بر دارد؛ بنابراین می تواند به عنوان نخستین مرجع برای یافتن معانی واژه ها به کار رود.

در پایان از کلیه عزیزانی که از این واژه نامه استفاده می کنند، با وجود حدود ۲۰ سال کار و تلاش در جمع آوری، تصحیح و تدوین واژه ها، تقاضا دارم در صورت امکان، اشتباه یا کاستی کار مرا به هر شکل ممکن به این جانب اطلاع دهند.

نشانی پستی: همدان - دانشگاه بوعلی سینا - دانشکده علوم - گروه زیست شناسی

atri@basu.ac.ir

atri1030@yahoo.com